

Міжнародний благодійний фонд
«Без кордонів»

Права учасників АТО у сфері охорони здоров'я

Зміст

Вступ.....	3
I. Каталог прав пацієнтів: загальні права у сфері охорони здоров'я.....	4
II. Спеціальні права учасників бойових дій, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення (далі – учасники бойових дій) у сфері охорони здоров'я	6
III. Порядок переміщення пораненого і документальне оформлення факту поранення	10
IV. Порядок отримання довідки МСЕК і визначення групи інвалідності.....	13
V. Порядок забезпечення учасників АТО технічними та іншими засобами реабілітації	18
VI. Порядок направлення військовослужбовців на лікування за кордон.....	24
VII. Порядок призначення і виплати одноразової грошової допомоги від держави військовослужбовцям (перелік необхідних документів)	27
VIII. Військово-лікарська експертиза: окремі аспекти	30
Контакти.....	31

Вступ

Непроста державницька ситуація породжує чимало нових викликів і перепон, які слід спектрально долати: від нормативних змін до втілення новельних практичних алгоритмів. Учасники бойових дій зіштовхуються зі значною кількістю проблем правореалізаційного характеру, в т. ч. у сфері охорони здоров'я. Пропоноване видання прагне стати порадиником для вирішення низки складних питань з метою забезпечення прав людини у галузі охорони здоров'я.

Хто визнається учасником бойових дій?

Особи, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення набули статусу **учасника бойових дій**.

На підставі Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку надання статусу учасника бойових дій особам, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення» від 20.08.2014 р. № 413 *статус учасника бойових дій надається:*

- 1) військовослужбовцям (резервістам, військовозобов'язаним) та працівникам Збройних Сил, Національної гвардії, СБУ, Служби зовнішньої розвідки, Держприкордонслужби, Держспецтрансслужби, особам рядового і начальницького складу, військовослужбовцям, працівникам МВС, Управління державної охорони, Держспецзв'язку, ДСНС, ДПтС, військових формувань, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, перебуваючи безпосередньо в районах проведення антитерористичної операції;
- 2) працівникам підприємств, установ та організацій, які залучалися і брали безпосередню участь в антитерористичній операції в районах її проведення.

Варто знати!

Військовослужбовці, які стали інвалідами внаслідок бойових дій, а також учасники бойових дій прирівнюються у правах до інвалідів та учасників Великої Вітчизняної війни (ч. 4 ст. 11 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей»).

І. Каталог прав пацієнтів: загальні права у сфері охорони здоров'я

Позначення права пацієнта	Нормативно-правове регулювання
Право на медичні профілактичні заходи	ст. 49 Конституції України, ст. 283, ч. 4 ст. 286 Цивільного кодексу України, ч. 1 ст. 3, п. 7 ст. 4, ст. 6, 10, п. «а», «б» ст. 10, ст. 31, 32, 42, ч. 1 ст. 43, ст. 53, п. «а» ст. 78 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»
Право на доступність у галузі охорони здоров'я	ч. 1, 3 ст. 49 Конституції України, ст. 283, 284 Цивільного кодексу України, ч. 4 ст. 4, ст. 6 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»
Право на медичну інформацію	ч. 3 ст. 32, ст. 34 Конституції України, ст. 285, 302 Цивільного кодексу України, п. «е» ст. 6, ст. 39 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»
Право на згоду на медичне втручання та право на відмову від медичного втручання	ч. 3 ст. 28, ч. 1 ст. 29 Конституції України, ч. 3,4,5 ст. 284, ч. 4 ст. 286, ст. 289 Цивільного кодексу України, ст. 42, 43 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»
Право на свободу вибору в галузі охорони здоров'я, а саме: 1) право на вільний вибір лікаря; 2) право на вибір методів лікування відповідно до рекомендацій лікаря; 3) право на вибір закладу охорони здоров'я; 4) право на заміну лікаря; 5) право на лікування за кордоном у разі неможливості надання такої допомоги у закладах охорони здоров'я України	ч. 2 ст. 284, ст. 633 Цивільного кодексу України, п. «д» ст. 6, ч. 1 ст. 34, ст. 36, 38 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»
Право на медичну таємницю	ч. 1, 2 ст. 32, ст. 34 Конституції України, ч. 4 ст. 285, ст. 286 Цивільного кодексу України, ст. 39-1, 40, п. «г» ст. 78 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»

Право на якісну медичну допомогу	ч. 1 ст. 49 Конституції України, ч. 1 ст. 284 Цивільного кодексу України, п. «д» ст. 6, п. «а» ст. 78 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»
Право на безпечну медичну допомогу	ч.1 ст. 49 Конституції України, ч. 1 ст. 284 Цивільного кодексу України, ст. 42, 44 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»
Право на інновації, а саме: 1) право на медико-біологічний експеримент; 2) право на репродуктивні технології; 3) право на донорство; 4) право на терапевтичне клонування; 5) право на корекцію (зміну) статі	ч. 3 ст. 28 Конституції України, ч. 3, 7 ст. 281, ч. 4 ст. 289, ч. 1 ст. 290 Цивільного кодексу України, ст. 45, 47, 48, 51 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»
Право на попередження за можливістю страждань і болю	ст. 3, ч. 2 ст. 28 Конституції України, ч. 2 ст. 289 Цивільного кодексу України, ст. 6, 52 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»
Право на індивідуальний підхід до лікування	п. «д» ч. 1 ст. 6, ч. 1 ст. 38, ч. 3 ст. 39, ч. 3 ст. 43 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»
Право на оскарження неправомірних рішень і дій працівників, закладів та органів охорони здоров'я	ст. 40 Конституції України, п. «і» ст. 6 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»
Право на відшкодування шкоди, заподіяної здоров'ю	ч. 1 ст. 3 Конституції України, ч. 1 ст. 22, ст. 23, 906, ч. 1, 2 ст. 1166, ч. 1 ст. 1167, ст. 1168, 1195 – 1203, 1209 Цивільного кодексу України, п «і», «ї» ст. 6 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»
Право людини на життя та на повагу до гідності при наданні медичної допомоги	ст. 3, 21, 27, ч. 1, 2 ст. 28, ст. 64, 68 Конституції України, ст. 281, 297 Цивільного кодексу України, ч. 3 ст. 52 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»
Право на захист від будь яких незаконних форм дискримінації, пов'язаних зі станом здоров'я	ст. 21, ч. 2, 3 ст. 22, ч. 2 ст. 24 Конституції України, п. «и» ст. 6, ст. 9 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»

II. Спеціальні права учасників бойових дій, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення (далі – учасники бойових дій) у сфері охорони здоров'я

Якими спеціальними правами наділені учасники бойових дій у сфері охорони здоров'я?

На підставі загального і спеціального законодавства, зокрема, Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» та Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту».

A. Військовослужбовці

1. Право на безоплатну медичну допомогу

У ч. 3 ст. 49 Конституції України, ст. 284 Цивільного кодексу України, ст. 8 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» гарантовано право на одержання безоплатної медичної допомоги в державних і комунальних закладах охорони здоров'я.

Згідно з Рішенням Конституційного Суду України від 29.05.2002 р. (справа про безоплатну медичну допомогу), "у державних і комунальних закладах охорони здоров'я медична допомога надається безоплатно" треба розуміти так, що у державних та комунальних закладах охорони здоров'я медична допомога надається всім громадянам незалежно від її обсягу та без попереднього, поточного або наступного їх розрахунку за надання такої допомоги.

У ст. 11 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» закріплено, що військовослужбовці, військовозобов'язані та резервісти, які призвані на навчальні (або перевірочні) та спеціальні збори, мають **право на безоплатну кваліфіковану медичну допомогу** у військово-медичних закладах охорони здоров'я. Військовослужбовці щорічно проходять медичний огляд, щодо них проводяться лікувально-профілактичні заходи.

За відсутності за місцем проходження військової служби, навчальних (або перевірочних) і спеціальних зборів або за місцем проживання військовослужбовців військово-медичних закладів охорони здоров'я чи відповідних відділень або спеціального медичного обладнання, а також у невідкладних випадках медична допомога надається державними або комунальними закладами охорони здоров'я за рахунок Міністерства оборони України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань та правоохоронних органів.

Згідно з Постановою Верховної Ради України «Про забезпечення належним медичним обслуговуванням військовослужбовців та осіб рядового і начальницького складу, які зазнали поранення, контузії чи іншого ушкодження здоров'я під час проведення антитерористичної операції на сході України» від 29.05.2014 р., військовослужбовці Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, Національної гвардії України, Служби безпеки України, Служби зовнішньої розвідки України, Державної прикордонної служби України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, Державної спеціальної служби транспорту, Управління державної охорони України, особи рядового, начальницького складу і військовослужбовці Міністерства внутрішніх справ України, які,

захищаючи незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України, брали участь в антитерористичній операції на сході України та зазнали поранення, контузії чи іншого ушкодження здоров'я, мають **право на безоплатне медичне обслуговування (лікування, медичну реабілітацію та інше)** в Клінічній лікарні "Феофанія" Державного управління справами. Медична допомога надається закладами охорони здоров'я **невідкладно**.

2. Право на одержання путівок на санітарно-курортне лікування

- 1) військовослужбовцям, які направляються до санаторію для продовження лікування відповідно до висновків військово-лікарської комісії після лікування в госпіталях, путівки надаються безоплатно;
- 2) військовослужбовці, які отримали захворювання, пов'язане з виконанням обов'язків військової служби, після лікування у військово-медичному закладі охорони здоров'я мають право на позачергове одержання путівок до санаторно-курортних та оздоровчих закладів Міністерства оборони України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань та правоохоронних органів;
- 3) пенсіонери з числа військовослужбовців, які визнані інвалідами I та II групи внаслідок захворювання, пов'язаного з проходженням військової служби, забезпечуються путівками для санаторно-курортного лікування незалежно від виду пенсії, яку вони отримують. Інваліди III групи, звільнені з військової служби за станом здоров'я, які отримують пенсії по інвалідності, забезпечуються путівками для санаторно-курортного лікування за наявності медичних показань.

Б. Учасники бойових дій

- 1) безоплатне одержання ліків, лікарських засобів, імунобіологічних препаратів та виробів медичного призначення за рецептами лікарів;
- 2) першочергове безоплатне зубопротезування (за винятком протезування з дорогоцінних металів);
- 3) безоплатне забезпечення санаторно-курортним лікуванням або одержання компенсації вартості самостійного санаторно-курортного лікування;
- 4) щорічне медичне обстеження і диспансеризація із залученням необхідних спеціалістів;
- 5) першочергове обслуговування у лікувально-профілактичних закладах, аптеках та першочергова госпіталізація;
- 6) виплата допомоги по тимчасовій непрацездатності в розмірі 100 процентів середньої заробітної плати незалежно від стажу роботи.

В. Інваліди війни

- 1) безоплатне одержання ліків, лікарських засобів, імунобіологічних препаратів та виробів медичного призначення за рецептами лікарів;
- 2) позачергове безоплатне зубопротезування (за винятком протезування з дорогоцінних металів), безоплатне забезпечення іншими протезами і протезно-ортопедичними виробами;
- 3) безоплатне позачергове щорічне забезпечення санаторно-курортним лікуванням з компенсацією вартості проїзду до санаторно-курортного закладу і назад.

Інваліди війни забезпечуються путівками відповідно Міністерством оборони України, Міністерством внутрішніх справ України, Службою безпеки України, центральними органами виконавчої влади, що реалізують державну політику у сферах охорони здоров'я, соціального захисту населення, захисту державного кордону, та іншими органами за місцем перебування інваліда на обліку або за місцем його роботи.

За бажанням інвалідів замість путівки на санаторно-курортне лікування вони можуть один раз на два роки одержувати грошову компенсацію: інваліди війни I-II груп - у розмірі середньої вартості путівки, інваліди війни III групи - у розмірі 75 процентів середньої вартості

путівки. Грошова компенсація надається незалежно від наявності медичного висновку про необхідність санаторно-курортного лікування або медичних протипоказань;

4) позачергове обслуговування амбулаторно-поліклінічними закладами, а також позачергова госпіталізація.

5) право на щорічне медичне обстеження і диспансеризацію із залученням необхідних спеціалістів;

6) позачергове працевлаштування за спеціальністю відповідно до підготовки та висновків медико-соціальної експертизи.

7) позачергове безоплатне забезпечення автомобілем (за наявності медичних показань для забезпечення автомобілем) на термін експлуатації до десяти років (з наступною заміною на новий), виплата компенсації на бензин (пальне), ремонт, технічне обслуговування автомобілів або на транспортне обслуговування в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Г. Учасники війни

1) безплатне одержання ліків, лікарських засобів, імунобіологічних препаратів та виробів медичного призначення за рецептами лікарів;

2) безплатне першочергове зубопротезування (за винятком протезування з дорогоцінних металів);

3) безоплатне забезпечення санаторно-курортним лікуванням або одержання компенсації вартості самостійного санаторно-курортного лікування;

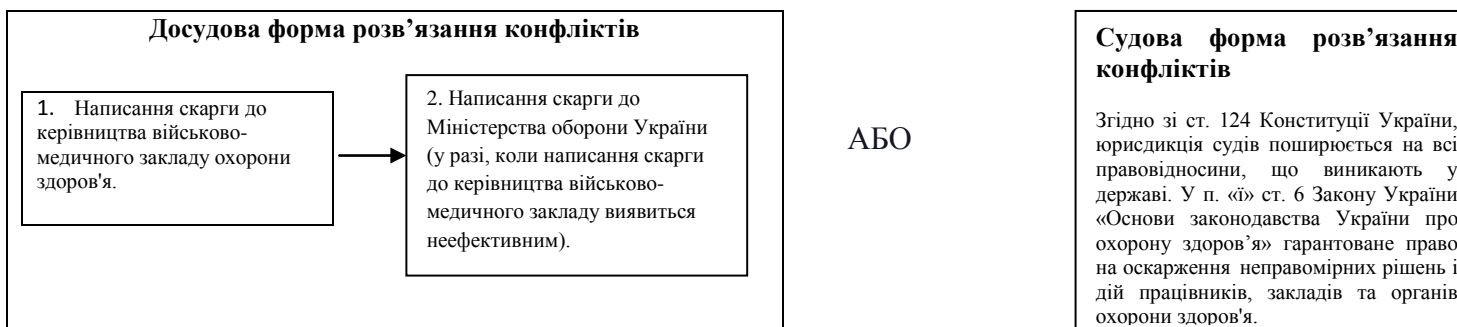
4) користування при виході на пенсію (незалежно від часу виходу на пенсію) чи зміні місця роботи поліклініками та госпіталями, до яких вони були прикріплені за попереднім місцем роботи;

5) щорічне медичне обстеження і диспансеризація із залученням необхідних спеціалістів;

6) першочергове обслуговування в лікувально-профілактичних закладах, аптеках та першочергова госпіталізація;

7) виплата допомоги по тимчасовій непрацездатності в розмірі 100 процентів середньої заробітної плати незалежно від стажу роботи.

Порядок оскарження неправомірних рішень, дій чи бездіяльності учасниками АТО:

Міністерству оборони України

Адреса: 03168, м. Київ, пр-т Повітрофлотський, 6

E-mail admou@mil.gov.ua

_____
(прізвище, ім'я, по батькові)

_____
(адреса, контактний телефон)

СКАРГА

Я, _____ (прізвище, ім'я, по батькові), брав участь в антитерористичній операції на сході України та зазнав _____ (поранення, контузії чи іншого ушкодження здоров'я). Сьогодні я перебуваю на стаціонарному лікуванні в _____ (назва закладу охорони здоров'я), потребую численних діагностичних втручань, зокрема магнітно-резонансної терапії. Оскільки в закладі охорони здоров'я, де я перебуваю на лікуванні, не має можливості пройти таке обстеження, я повинен його зробити за межами цього закладу. _____ (дата) мені було видано направлення на отримання медичної допомоги в закладі _____ (назва закладу). При зверненні до _____ (назва закладу, де слід проходити обстеження) мені сказали, що я повинен оплатити проведення діагностичного обстеження. У зв'язку з відсутністю у мене таких коштів, я не маю можливості пройти обстеження, а це впливає на подальшу тактику лікування та мій стан здоров'я.

Відповідно до ст. 11 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», я маю право на безоплатну медичну допомогу у військово-медичних закладах охорони здоров'я. За відсутності спеціального медичного обладнання медична допомога надається державними або комунальними закладами охорони здоров'я за рахунок Міністерства оборони України.

Згідно з ст. 1 Закону України «Про звернення громадян», військовослужбовці мають право подавати звернення, які не стосуються їх службової діяльності.

У ч. 2 ст. 20 Закону України «Про звернення громадян» гарантовано, що на обґрунтовану письмову вимогу громадянина термін розгляду може бути скорочено від встановленого цією статтею терміну.

Враховуючи вищенаведене та керуючись ст. 1, 3, 20, 21 Закону України «Про звернення громадян», -

прошу:

1. Забезпечити об'єктивний, всебічний і своєчасний розгляд скарги.
2. Розглянути скаргу невідкладно, адже її предмет пов'язаний з реалізацією мого конституційного права на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування (ст. 49 Конституції України).

3. Забезпечити проведення мені необхідного діагностичного обстеження за рахунок Міністерства оборони України.

Додаток:

1. Копія направлення на проходження медичного обстеження.

_____

(дата)

_____

(підпис)

III. Порядок переміщення пораненого і документальне оформлення факту поранення

Яким є порядок переміщення пораненого і як документально оформити факт поранення?

Згідно ст. 256 Статуту Внутрішньої служби Збройних Сил України (далі - Статут) від 24.03.1999 № 548-XIV, військовослужбовці рядового, сержантського і старшинського складу направляються до медичного пункту частини **черговим роти** під командою **санітарного інструктора роти** або старшого, призначеного із числа хворих.

Книга запису хворих за підписом старшини роти подається черговому медичного пункту не пізніше ніж за **2 години** до початку амбулаторного прийому. Черговий фельдшер контролює прибуття до медичного пункту всіх військовослужбовців, занесених до книги запису хворих. Після огляду лікарем хворі залежно від характеру хвороби направляються для лікування.

Хворі, яким призначене амбулаторне лікування, для приймання ліків і проведення інших лікувальних процедур, а також ті, що потребують консультації медичних спеціалістів, направляються до медичного пункту військової частини у дні та години, зазначені лікарем у книзі запису хворих.

Після одержання медичної допомоги військовослужбовці повертаються у розташування роти під командуванням санітарного інструктора або старшого. Старший команди передає книгу запису хворих черговому роти, який подає її командирові роти.

Про результати огляду хворих, характер поданої допомоги і призначення лікар робить відповідні відмітки в медичних книжках та **видає довідки про стан здоров'я**.

Отже, в роті повинна бути **книга запису хворих**, на підставі якої військовослужбовець направляється до медичного пункту.

Що повинно бути зазначено у книзі запису хворого?

- військове звання ПІБ хворого;
- висновки лікаря;
- рішення командира.

На стаціонарне лікування поза розташуванням військової частини військовослужбовці направляються за висновком лікаря військової частини, а для подання невідкладної допомоги за відсутністю лікаря – черговим фельдшером медичного пункту з одночасним доповіданням про це начальникові медичної служби і черговому військової частини. До лікувальних закладів хворі доставляються у супроводі фельдшера.

Отже, в будь-якому випадку (лікар чи фельдшер) у випадку направлення на стаціонарне лікування поза військовою частиною (йдеться про поранених, яким допомогу в польових умовах не можуть надати), повинен обов'язково доповісти начальнику медичної служби і черговому військової частини.

Де повинні зберігатися відомості про поранення (де, коли і при яких обставинах) військовослужбовця?

- -у черговій частині;
- -у начальника медичної служби.

Що повинні мати при собі військовослужбовці в разі направлення їх на лікування за межі військової частини?

- 1) направлення, підписане командиром військової частини;
- 2) медичну книжку;
- 3) документ, який посвідчує особу;
- 4) необхідні особисті речі й атестат на продовольство;
- 5) довідку про травму і медичну характеристику;
- 6) атестат на речове та грошове забезпечення;
- 7) проїзні документи до місця розташування лікувального закладу і назад.

Варто знати!

Довідка про обставини травми (поранення, контузії, каліцтва) **оформляється у 2 примірниках:**

- перший - подається у госпітальну (гарнізонну) військово-лікарську комісію;

- другий - зберігається постійно в особовій справі військовослужбовця.

Важливо!

Щоб у довідці детально зазначались **обставини отримання поранення** (контузії, травми, каліцтва).

Пам'ятайте!

Строк отримання довідки лише **30 діб**. Отже, необхідно ініціювати витребування довідки медичною частиною, де військовослужбовець проходить лікування, щоб не було порушено вказаний строк. В іншому випадку, це необхідно буде доказувати в судовому порядку.

Примітка!

Стаття 139. Ненадання допомоги хворому медичним працівником

1. Ненадання без поважних причин допомоги хворому медичним працівником, який зобов'язаний, згідно з установленими правилами, надати таку допомогу, якщо йому завідомо відомо, що це може мати тяжкі наслідки для хворого, -

карається штрафом до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або громадськими роботами на строк до двохсот годин, або виправними роботами на строк до двох років.

2. Те саме діяння, якщо воно спричинило смерть хворого або інші тяжкі наслідки, -

карається обмеженням волі на строк до чотирьох років або позбавленням волі на строк до трьох років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого.

Стаття 140. Неналежне виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником

1. Невиконання чи неналежне виконання медичним або фармацевтичним працівником своїх професійних обов'язків внаслідок недбалого чи несумлінного до них ставлення, якщо це спричинило тяжкі наслідки для хворого, -

карається позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до п'яти років або виправними роботами на строк до двох років, або обмеженням волі на строк до двох років, або позбавленням волі на той самий строк.

2. Те саме діяння, якщо воно спричинило тяжкі наслідки неповнолітньому, -

карається обмеженням волі на строк до п'яти років або позбавленням волі на строк до трьох років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

IV. Порядок отримання довідки МСЕК і визначення групи інвалідності

Який документ засвідчує групу інвалідності та ступінь втрати працездатності?

Таким документом є **Довідка** медико-соціальної експертної комісії.

Для чого військовослужбовцю потрібна довідка МСЕК?

Довідка потрібна для отримання:

- **одноразової грошової допомоги** в разі загибелі (смерті), інвалідності або часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності військовослужбовців, військовозобов'язаних та резервістів, які призвані на навчальні (або перевірочні) та спеціальні збори чи для проходження служби у військовому резерві;
- **інших видів соціальних виплат, встановлених законом.**

Медико-соціальну експертизу проводять медико-соціальні експертні комісії (далі – МСЕК), а саме:

Міські/міжрайонні/районні МСЕК

визначають:

- ступінь обмеження життєдіяльності осіб, що звертаються для встановлення інвалідності, потребу в сторонньому нагляді, догляді або допомозі, реабілітації, реабілітаційний потенціал, групу інвалідності, причину і час її настання, професію, з якою пов'язане ушкодження здоров'я, а також ступінь втрати професійної працездатності (у відсотках) працівників, які одержали ушкодження здоров'я, пов'язане з виконанням ними трудових обов'язків;
- потребу інвалідів у забезпеченні їх технічними та іншими засобами реабілітації, виробами медичного призначення на підставі медичних показань і протипоказань, а також з урахуванням соціальних критеріїв;
- потребу інвалідів, потерпілих від нещасного випадку на виробництві, із стійкою втратою працездатності в медичній та соціальній допомозі, в тому числі в додатковому харчуванні, ліках, спеціальному медичному, постійному сторонньому нагляді, догляді або допомозі, побутовому обслуговуванні, протезуванні, санаторно-курортному лікуванні, придбанні спеціальних засобів пересування;
- ступінь стійкого обмеження життєдіяльності хворих для направлення їх у стаціонарні відділення центрів соціального обслуговування;
- причини смерті інваліда або особи, ступінь втрати працездатності якої визначений комісією у відсотках на

підставі свідоцтва про смерть у разі, коли законодавством передбачається надання пільг членам сім'ї померлого;

- медичні показання на право одержання інвалідами спеціального автотранспорту і протипоказання до керування ним.

Обласні, центральна в м. Києві МСЕК

- повторно оглядають осіб, що звертаються для встановлення інвалідності й оскаржили рішення районних, міжрайонних, міських комісій, перевіряють якість розроблення індивідуальних програм реабілітації, здійснюють контроль за повнотою і якістю їх виконання;
- проводять у складних випадках огляд осіб, що звертаються для встановлення інвалідності, за направленнями районних, міжрайонних, міських комісій;
- визначають медичні показання на право одержання інвалідами спеціального автомобільного транспорту і протипоказання до керування ним.

Центральна МСЕК МОЗ України

- *повторно оглядає осіб, які оскаржили рішення обласних, Київської та Севастопольської центральних міських комісій, перевіряє якість розроблених ними індивідуальних програм реабілітації, здійснює контроль за повнотою і якістю виконання програми;*
- *проводить у складних випадках огляд хворих та інвалідів за направленнями обласних, Київського та Севастопольського міських центрів (бюро) медико-соціальної експертизи;*
- *направляє в особливо складних випадках осіб, що звертаються для встановлення інвалідності, для проведення медико-соціального експертного обстеження до клініки Українського державного науково-дослідного інституту медико-соціальних проблем інвалідності (м. Дніпропетровськ) та Науково-дослідного інституту реабілітації інвалідів (м. Вінниця).*

Примірний перелік документів, які працівники МСЕК можуть попросити надати перед початком проходження медико-соціальної експертизи:

1. Довідка військово-лікарської комісії для **військовослужбовців** (додаток № 4 до наказу Міністерства оборони України № 402 від 14.08.2008 р.) або **довідка для працівників органів внутрішніх справ** (додаток № 11 до наказу МВС України № 85 від 06.02.2001 р.);
  - **або** постанова Центральної військово-лікарської комісії, або Окружних військово-лікарських комісій м. Одеси або м. Львова;
  - **або** свідоцтво про хворобу, видане військово-лікарською комісією (додаток № 11 до наказу Міністерства оборони України № 402 від 14.08.2008 р.);
2. Направлення на МСЕК для визначення ступеня втрати працездатності, надане командиром військової частини або військкоматом, або ГУУМВС України (для працівників ОВС).
3. Направлення на МСЕК лікувально-профілактичного закладу за формою 088/о.

Яким є склад МСЕК?

- не менше **трьох лікарів** за спеціальностями, перелік яких затверджується МОЗ України з урахуванням профілю комісії **та**
- спеціаліст з реабілітації **та**
- лікар-психолог або психолог.

Важливо!

Медико-соціальна експертиза осіб, що звертаються для встановлення інвалідності, **які за станом здоров'я не можуть з'явитися на засідання комісії, проводиться за місцем їх проживання**, а також у стаціонарних відділеннях центрів соціального обслуговування, **або в стаціонарі, де така особа перебуває на лікуванні**.

Конкретний перелік документів, які необхідно подати для проходження медико-соціальної експертизи, слід з'ясувати у МСЕК заздалегідь.

Яким є порядок проходження огляду осіб, які звертаються для встановлення інвалідності або визначення ступеня втрати працездатності?

- огляд (повторний огляд) осіб, що звертаються для встановлення інвалідності проводиться після пред'явлення паспорта чи іншого документа, що засвідчує особу;
- голова МСЕК повинен представити особу, яка звернулась за встановленням інвалідності.

Пам'ятайте!

Фахівці МСЕК зобов'язані ознайомити особу (законного представника) з порядком, умовами та критеріями встановлення інвалідності, а також надавати роз'яснення з інших питань, що пов'язані з встановленням групи інвалідності, на вимогу особи (законного представника) або в разі її незгоди з рішенням МСЕК.

➤ медико-соціальна експертиза проводиться після повного медичного обстеження, здійснення необхідних досліджень, оцінювання соціальних потреб інваліда, визначення клініко-функціонального діагнозу, професійного, трудового прогнозу, одержання результатів відповідного лікування, реабілітації за наявності даних, що підтверджують стійке порушення функцій організму, обумовлених захворюваннями, наслідками травм чи вродженими вадами, які спричиняють обмеження життєдіяльності;

➤ документи, що використовуються для визначення причинного зв'язку інвалідності, подаються в оригіналі або копії, засвідчені в установленому законодавством порядку;

➤ при огляді у МСЕК проводяться: вивчення документів, що підтверджують стійке порушення функцій організму, обумовлене захворюваннями, наслідками травм або вродженими вадами, які спричиняють обмеження нормальної життєдіяльності особи; опитування хворого; об'єктивне обстеження та оцінка стану всіх систем організму, необхідних лабораторних, функціональних та інших методів дослідження усіма членами комісії.

➤ датою встановлення інвалідності та ступеня втрати професійної працездатності потерпілому від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання (у відсотках) **вважається день надходження до комісії документів, що підтверджують стійке порушення функцій організму**, обумовлене захворюваннями, наслідками травм або вродженими вадами, які спричиняють обмеження нормальної життєдіяльності особи.

➤ МСЕК проводить засідання у повному складі та колегіально приймає рішення.

➤ відомості щодо результатів експертного огляду і прийнятих рішень вносяться до:

- **акта огляду та**

- **протоколу засідання комісії**, що підписуються головою комісії та її членами і засвідчуються печаткою.

➤ у разі коли голова або окремі члени комісії не згодні з прийнятим рішенням, їх думка зазначається в акті огляду комісії, який подається у триденний строк Кримській республіканській, обласній або центральній міській комісії, що приймає відповідне рішення, із урахуванням результатів додаткового медичного обстеження та консультативного висновку головного спеціаліста відповідного профілю.

➤ рішення Центральної медико-соціальної експертної комісії МОЗ, обласних, центральних міських комісій (у тому числі в разі проведення огляду у складних випадках) приймається більшістю голосів членів комісій. У разі рівного розподілу голосів вирішальним є голос голови комісії. Член комісії, не згодний з прийнятим рішенням, викладає свою думку в письмовому вигляді, яка додається до акта огляду.

Які документи МСЕК видає інваліду, або особі стосовно якої встановлено факт втрати професійної працездатності?

1. Довідка та
2. Індивідуальна програма реабілітації.

!Видача особі, яку визнано інвалідом або стосовно якої встановлено факт втрати професійної працездатності, виписки з акта огляду комісії на руки забороняється.

У довідці МСЕК зазначаються відомості про:

- ступінь (у відсотках) втрати працездатності;
- встановлену групу інвалідності;
- причинний зв'язок інвалідності або втрати працездатності.

Чи може бути встановлено інвалідність заочно?

Встановлення інвалідності заочно **не проводиться у разі**, коли інвалідність спричинена захворюванням, одержаним під час проходження військової служби чи служби в органах внутрішніх справ, державної безпеки, інших військових формуваннях.

Чи можна оскаржити рішення МСЕК та яким є порядок оскарження?

1. У разі незгоди з рішенням районної, міжрайонної, міської комісії хворий, або інвалід має право подати **протягом місяця після одержання висновку комісії (висновок комісії відображений у довідці)** письмову заяву до:

- 1) обласної, Київської та Севастопольської центральних міських комісій **або** до
- 2) комісії, в якій він проходив огляд, **чи**
- 3) до відповідного управління охорони здоров'я (*управління охорони здоров'я міста, управління охорони здоров'я обласної/Київської міської державної адміністрації*).

2. МСЕК, що проводила огляд, або управління охорони здоров'я надсилає у триденний строк після надходження відповідного запиту всі наявні документи на розгляд обласної, центральної міської комісії, яка **протягом місяця з дня подання зазначених документів проводить повторний огляд заявника і приймає відповідне рішення.**

3. Рішення **обласної, центральної міської комісії** може бути оскаржене до МОЗ України.

4. Рішення комісії може бути оскаржене до суду в установленому законодавством порядку (судовий порядок оскарження не передбачає обов'язкового попереднього оскарження рішення МСЕК у порядку, визначеному п. 1, 2 та 3).

У разі судового оскарження необхідно звертатись **до місцевого загального суду** (районний, міський, районний у місті, міськрайонний суд) із позовом до МСЕК.

«Справи про оскарження рішень медико-соціальної експертної комісії, повідомлень медичних установ і актів розслідування нещасних випадків й хронічних професійних захворювань підлягають розгляду в порядку цивільного судочинства, оскільки спір стосується здоров'я фізичної особи, що є її особистим немайновим правом, захист якого здійснюється, зокрема, за нормами цивільного законодавства (стаття 275 ЦК), або виникають із трудових правовідносин, а вказана комісія, хоча згідно з пунктом 4 Положення про медико-соціальну експертизу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 3 грудня 2009 року № 1317, перебуває у віданні Міністерства охорони здоров'я України, проте відповідно до встановленого переліку прав і обов'язків (пункти 11 - 14 Положення) не здійснює владних управлінських функцій, а спір не стосується господарської діяльності юридичних осіб (п. 10 Постанови Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 01.03.2013 р. № 3)»

Варто знати!

1. Відповідальність за якість медичного обстеження, своєчасність та обґрунтованість направлення громадян на медико-соціальну експертизу покладається на керівника лікувально-профілактичного закладу охорони здоров'я.
2. Під час проходження Ви маєте право ставити членам комісії запитання і вимагати надання роз'яснень з питань, пов'язаних із встановленням інвалідності, визначення ступеня втрати працездатності, порядком, умовами та критеріями встановлення інвалідності.
3. Ви маєте право слідкувати за ходом проведення Вашого огляду, робити нотатки та записи за необхідності.
4. З огляду на гарантоване законодавством України право фізичних осіб вільно збирати використовувати і поширювати інформацію Ви маєте право здійснювати аудіо та відео-запис проведення огляду щодо Вас МСЕК (ст. 34 Конституції України, ст. 301 Цивільного кодексу України).
5. Стежте, щоб в довідці МСЕК містилась вказівка на те, що поранення, контузія або захворювання настали під час виконання обов'язків військової служби, а не у зв'язку з проходженням військової служби чи інше формулювання. Правильне формулювання має значення для отримання соціальних виплат, у тому числі одноразової грошової допомоги.

V. Порядок забезпечення учасників АТО технічними та іншими засобами реабілітації

А. В УКРАЇНІ

Важливо!

Питання забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації регламентовані Порядком забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації інвалідів, дітей-інвалідів та інших окремих категорій населення, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 05.04.2012 № 321.

Основні технічні засоби реабілітації включають:

- протезно-ортопедичні вироби, в тому числі ортопедичне взуття;
- спеціальні засоби для самообслуговування та догляду;
- засоби для пересування;
- допоміжні засоби для особистої рухомості, переміщення та підйому;
- меблі та оснащення;
- спеціальні засоби для орієнтування, спілкування та обміну інформацією.

Пам'ятайте!

Військовослужбовці (резервісти, військовозобов'язані) та працівники Збройних Сил, Національної гвардії, СБУ, Служби зовнішньої розвідки, Держприкордонслужби, особи рядового, начальницького складу, військовослужбовці та працівники МВС, Управління державної охорони, Держспецзв'язку, інших утворених відповідно до законів військових формувань, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і безпосередньо брали участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення (здійсненні заходів, пов'язаних із запобіганням, виявленням і припиненням терористичної діяльності) та перебували безпосередньо в районах проведення антитерористичної операції, (далі - постраждалі внаслідок антитерористичної операції), **БЕЗОПЛАТНО і ПОЗАЧЕРГОВО забезпечуються технічними та іншими засобами реабілітації НЕЗАЛЕЖНО ВІД ВСТАНОВЛЕННЯ ЇМ ІНВАЛІДНОСТІ.**

Хто забезпечує засобами реабілітації?

Технічними та іншими засобами реабілітації забезпечують – **органи соціального захисту населення, а саме:** структурні підрозділи (управління) соціального захисту населення районних, районних у м. Києві держадміністрацій, виконавчих органів міських, районних у містах рад.

Які документи необхідні для отримання засобів реабілітації?

- паспорт (копія та оригінал);
- ідентифікаційний код (копія та оригінал);
- рішення військово-лікарської комісії чи висновок лікарсько-консультативної комісії про потребу у забезпечення необхідним засобом;
  - витяг з наказу командира військової частини (начальника територіального підрозділу) або довідка про обставини травми (поранення, контузії, каліцтва), видана командиром військової частини (начальником територіального підрозділу), з відомостями про участь в антитерористичній операції (для військовослужбовців (резервістів, військовозобов'язаних) та працівників Збройних Сил, Національної гвардії, СБУ, Служби зовнішньої розвідки, Держприкордонслужби, осіб рядового, начальницького складу, військовослужбовців та працівників МВС, Управління державної охорони, Держспецзв'язку, інших утворених відповідно до законів військових формувань, яким не встановлено інвалідність).

Який порядок отримання засобів реабілітації?

Б. ЗА КОРДОНОМ

Важливо!

Питання забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації регламентовані Порядком протезування та ортезування виробами підвищеної функціональності за технологіями виготовлення, які відсутні в Україні, окремих категорій громадян, які брали участь в антитерористичній операції та/або забезпеченні її проведення (здійсненні заходів, пов'язаних з попередженням, виявленням і припиненням терористичної діяльності) і втратили функціональні можливості кінцівки або кінцівок, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 1 жовтня 2014 р. № 518 (далі – Порядок).

Що таке протезно-ортопедичний виріб підвищеної функціональності (далі – Виріб)?

Це виріб, який забезпечує безпечне і надійне його функціонування триваліший час, має покращені антропологічні, ергономічні та косметичні характеристики і дає можливість учасникам антитерористичної операції, які втратили функціональні можливості кінцівок:

- виконувати фізичну роботу з підвищеними навантаженнями;
- вести активний спосіб життя (заняття спортом, туризм тощо);
- забезпечувати догляд за дітьми та особами, які втратили працездатність.

Хто розглядає питання про протезування (ортезування) за кордоном?

Державна служба у справах ветеранів війни та учасників антитерористичної операції (далі – Служба)

01001, м. Київ, Музейний провулок, 12 тел.: (044) 281-08-50 (044) 281-08-49

Що включають витрати, пов'язані із безоплатним протезування (ортезуванням) за кордоном?

- протезування (ортезування) учасника антитерористичної операції (далі – АТО), який втратив функціональні можливості кінцівок, за кордоном;
- проїзд (крім квитків 1 класу та бізнес-класу), проживання (крім номерів підвищеної комфортності) та харчування учасника антитерористичної операції, який втратив функціональні можливості кінцівок, його супроводжуючої особи (в разі потреби) за кордоном.

Які документи необхідно подати для протезування (ортезування) за кордоном?

- заява;
- копія паспорта або іншого документа, що посвідчує особу;
- копія документа, що підтверджує реєстрацію у Державному реєстрі фізичних осіб - платників податків (крім фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовилися від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та офіційно повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку у паспорті);
- **направлення на забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації**, видане відповідно до Порядку забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації інвалідів, дітей-інвалідів та інших окремих категорій населення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 5 квітня 2012 р. № 321 (Офіційний вісник України, 2012 р., № 31, ст. 1146), **яке учасник отримує у структурному підрозділі з питань соціального захисту населення районної, районної у м. Києві держадміністрації, виконавчому органі міської, районної у місті (крім м. Києва) ради за зареєстрованим або фактичним місцем проживання (перебування) (порядок отримання направлення висвітлений у підрозділі;**
  - висновок військово-лікарської комісії про потребу у протезуванні (ортезуванні);
  - витяг з історії хвороби
  - фото- та відеоматеріали кукси та наявного об'єму рухів.

Важливо!

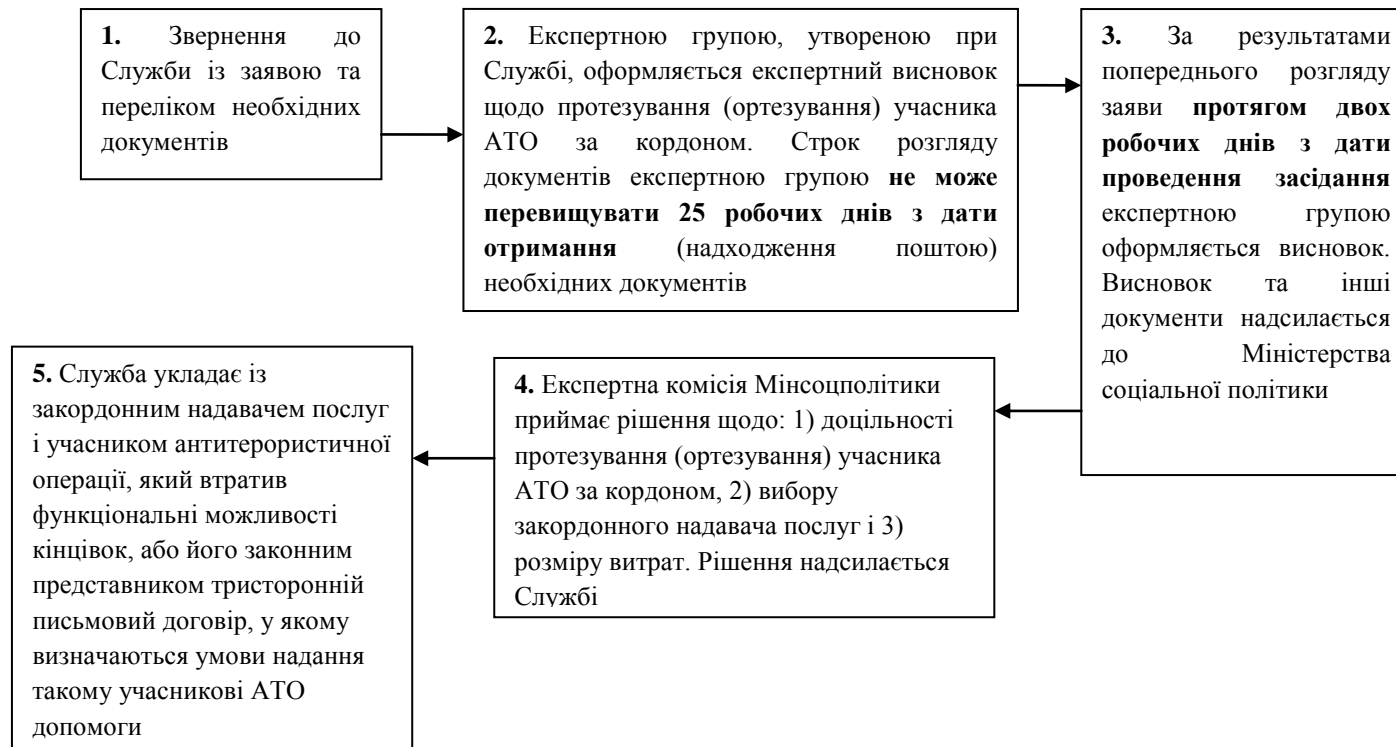
У разі коли до заяви додані не всі необхідні документи, Служба повідомляє у триденний строк учасника антитерористичної операції, який втратив функціональні можливості кінцівок, або його законного представника про документи, які необхідно подати додатково. У такому разі днем звернення вважається дата, зазначена на поштовому штампелі (у разі надсилання відсутніх документів поштою), або дата їх фактичного отримання Службою (у разі особистого подання).

Як подавати документи на розгляд Службі?

- учасник антитерористичної операції (далі – АТО), який втратив функціональні можливості кінцівок, **або**
- його законний представник подають

особисто або надсилають поштою (рекомендовано надсилати поштовим відправленням із повідомленням про вручення, враховуючи важливість документів, які необхідно подати, та описом вкладеного) до Служби перелік необхідних документів.

Який порядок розгляду питання щодо протезування за кордоном?

Пам'ятайте!

1. Право на отримання зазначеної допомоги на протезування (ортезування) однієї кінцівки за кордоном може бути використано учасником АТО, який втратив функціональні можливості кінцівок, **лише один раз**.

2. Вартість протезування (ортезування) однієї кінцівки за кордоном не може перевищувати **500 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб**, встановленого на 1 січня року, в якому прийнято Експертною комісією рішення про доцільність протезування (ортезування) за кордоном учасника АТО, який втратив функціональні можливості кінцівок.

Наприклад. Якщо рішення прийнято у грудні 2014 року, то така вартість протезування не повинна перевищувати 609000 грн. (розмір прожиткового мінімуму на працездатну особу на 2014 рік (1218 грн.) * 500).

3. У разі перевищення зазначеної вартості учасник антитерористичної операції, який втратив функціональні можливості кінцівок, або його законний представник може здійснити доплату різниці за рахунок власних коштів або інших не заборонених законодавством джерел шляхом перерахування відповідних коштів на спеціальний рахунок Служби.

4. Підготовка учасника АТО до протезування (ортезування) за кордоном здійснюється у клініці УкрНДІпротезування (м. Харків) або в інших закладах охорони здоров'я.

VI. Порядок направлення військовослужбовців на лікування за кордон

Важливо!

Направлення військовослужбовців та членів їх сімей на лікування за межі України здійснюється на загальних підставах у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України (абз.3 ч.2 ст. 11 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей»).

Питання направлення громадян на лікування за кордон регламентовано Положенням про порядок направлення громадян на лікування за кордон, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 08.12.1995 р. № 991.

Хто здійснює направлення на лікування за кордон?

Обласні, центральні районні (міські) лікарні	порушують питання про направлення громадян на лікування за кордон і направляють до управлінь (відділів) охорони здоров'я обласних державних адміністрацій, Київської міської державної адміністрації: 1) детальний витяг з історії хвороби, надрукований у двох примірниках; 2) обґрунтування доцільності лікування за кордоном; 3) довідки про склад сім'ї хворого (далі – документи)
Управління (відділ) охорони здоров'я обласних державних адміністрацій, Київської міської державної адміністрації	у разі визнання необхідності такого лікування надсилають документи до МОЗ України або видають їх хворому (чи за його дорученням - іншій особі) для подання до МОЗ України

Комісія з питань направлення на лікування за кордон МОЗ України (далі – Комісія)

(Примітка: Згідно повідомлення МОЗ України від 26.09.2014р. (http://www.moz.gov.ua/ua/portal/pre_20140926_b.html) аби впорядкувати та спростити процедуру відправлення на лікування за кордон важкопоранених, члени постійно діючого штабу МОЗ України з питань організації медичного забезпечення за умов надзвичайних ситуацій ухвалили рішення створити спеціальну медичну комісію).

приймає рішення про доцільність лікування за кордоном **на підставі** – висновку головного спеціаліста відповідного профілю МОЗ України

Який порядок прийняття рішення про направлення на лікування за кордон?

Обов'язкові умови для прийняття позитивного рішення:

- складене головним спеціалістом відповідного профілю МОЗ України обґрунтування щодо неможливості ефективного лікування хворого в Україні, **а також**
- підтвердження медичним закладом зарубіжної країни можливості надання відповідної спеціалізованої допомоги

- Рішення Комісії приймається простою більшістю голосів і оформляється протоколом у встановленому порядку.
- На підставі рішення Комісії видається відповідний **наказ МОЗ України**.
- За необхідності Комісія приймає рішення про направлення за кордон разом із хворим особи, яка буде його супроводжувати.

Що включають витрати пов'язані із направленням на лікування за кордон та як вони визнаються?

Витрати включають:

- вартість лікування;
- вартість проїзду хворого туди і назад;
- вартість проїзду туди і назад супроводжуючої особи (за рішенням МОЗ України)

Сума зазначених та інших витрат і відповідальність сторін, у тому числі за обґрунтованість терміну та якість лікування, **визначаються на підставі письмової домовленості МОЗ України з відповідним медичним закладом зарубіжної країни.**

Які кошти можуть використовуватись для покриття витрат, пов'язаних з направленням громадянина на лікування за кордон?

Для покриття витрат можуть використовуватись кошти:

- хворого та його сім'ї;
- Державного бюджету України (передбачені МОЗ на цю мету)
- місцевого бюджету (*примітка: обласний/районний бюджет, бюджет села, селища, міста*)
- підприємства, установи, організації та їх об'єднань незалежно від форм власності;

Важливо!

- У разі коли середньомісячний сукупний дохід (з розрахунку на одного її члена) не перевищує одного неоподаткованого мінімуму доходів громадян на місяць (17 гривень), відшкодування витрат, пов'язаних із направленням громадянина на лікування за кордон, за рахунок хворого та членів його сім'ї **не провадиться.**

- Якщо середньомісячний сукупний дохід сім'ї (з розрахунку на одного її члена) більший за одного неоподаткованого мінімуму доходів громадян на місяць, хворий чи його сім'я сплачують за лікування за кордоном **50 відсотків суми цього перевищення** (з розрахунку на кожного члена сім'ї), але не більше за фактичні витрати, пов'язані з направленням громадянина на лікування за кордон. Решта витрат здійснюється за рахунок інших коштів, зазначених вище.

Приклад. Сім'я А. складається із чотирьох осіб – батько, мати, двоє дітей 14 та 13 років. Батько та матір отримують щомісячно заробітну плату у розмірі 1500 та 2000 гривень відповідно. Окрім того сім'я здає в оренду квартиру на підставі договору оренди, за що отримує орендну плату у розмірі 1000 гривень на місяць. Щомісячний сукупний дохід сім'ї обраховується шляхом додавання зазначених сум. Для визначення середньомісячного доходу усіх осіб необхідно загальний сукупний дохід поділити на 6. Загальний сукупний дохід - це сума усіх доходів членів сім'ї за шість місяців. **Середній дохід на одну особу** обчислюється шляхом ділення середньомісячного сукупного доходу всіх осіб, на кількість цих осіб.

Середньомісячний дохід на одного члена сім'ї станом на 01.12.2014 року становить:

	червень	липень	серпень	вересень	жовтень	листопад
Зарплата батька	2000	2000	2000	2000	2000	2000
Зарплата матері	1500	1500	1500	1500	1500	1500
Орендна плата	1000	1000	1000	0	0	0

24000:6:4= 1000 гривень

Сума перевищення становитиме: 1000 грн. – 17 грн. = 983 грн. **Відтак за лікування за кордоном сім'я повинна буде сплатити 491 грн. 50 коп. з власного бюджету.**

(Детальніше питання про види витрат, які враховуються для визначення середньомісячного доходу та порядок його обрахунку регламентовані Методикою обчислення сукупного доходу сім'ї для всіх видів соціальної допомоги від 15.11.2001 року № 486/202/524/455/3370)

VII. Порядок призначення і виплати одноразової грошової допомоги від держави військовослужбовцям (перелік необхідних документів)

Яким є порядок призначення і виплати одноразової грошової допомоги від держави військовослужбовцям?

Одноразова грошова допомога виплачується відповідно до Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» у порядку, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 25 грудня 2013 р. № 975 «Про затвердження Порядку призначення і виплати одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті), інвалідності або часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності військовослужбовців, військовозобов'язаних та резервістів, які призвані на навчальні (або перевірочні) та спеціальні збори чи для проходження служби у військовому резерві».

Одноразова допомога оформлюється та виплачується:

- членам сімей, батькам та утриманцям загиблого, особам, звільненим з військової служби – через обласні військові комісаріати;

- військовослужбовцям, військовозобов'язаним або резервістам, призваним на навчальні та спеціальні збори – через військові частини, в яких вони проходять службу або збори.

Розмір одноразової допомоги не залежить від службового становища військовослужбовця і становить:

- у разі загибелі – 609 тис. грн. (500-кратний прожитковий мінімум, у 2014 році – 1218 грн.).

Допомога виплачується рівними частками між особами, які мають право на її отримання. Якщо одна із осіб відмовляється від отримання одноразової грошової допомоги, її частка розподіляється між іншими особами, які мають право на її отримання.

- у разі встановлення інвалідності, що настала внаслідок поранення (контузії, травми або каліцтва):
  - за I групу — 304,5 тис. грн. (250-кратний прожитковий мінімум);
  - за II групу — 243,6 тис. грн. (200-кратний прожитковий мінімум);
  - за III групу — 182,7 тис. грн. (150-кратний прожитковий мінімум);

- у разі часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності одноразова грошова допомога виплачується залежно від ступеня втрати працездатності, який встановлюється медико-соціальними експертними комісіями, у розмірі, що визначається у відсотках від:

70-кратного прожиткового мінімуму, військовослужбовцю, який отримав поранення (контузію, травму або каліцтво) під час виконання обов'язків військової служби, що призвело до часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності;

50-кратного прожиткового мінімуму, військовослужбовцю строкової військової служби, який отримав поранення (контузію, травму або каліцтво) у період проходження ним строкової військової служби, що призвело до часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності;

50-кратного прожиткового мінімуму, військовозобов'язаному або резервісту, якого призвано на навчальні (або перевірочні) та спеціальні збори чи для проходження служби у військовому резерві, який отримав поранення (контузію, травму або каліцтво) під час виконання обов'язків військової служби або служби у військовому резерві, що призвело до часткової втрати працездатності без встановлення йому інвалідності.

Яким є перелік документів для одержання одноразової грошової допомоги?

У разі загибелі (смерті) військовослужбовця:

- заява кожної повнолітньої особи, яка має право на отримання допомоги, а в разі наявності неповнолітніх дітей – іншого з батьків про виплату одноразової грошової допомоги (стандартний бланк – у військкоматі або військовій частині);
- копія свідоцтва про смерть військовослужбовця (оригінал видають органи РАГС за місцем проживання);

- витяг із наказу про виключення загиблого (померлого) військовослужбовця зі списків особового складу військової частини (надає військова частина);
- копії документів, що свідчать про причини та обставини загибелі (смерті) військовослужбовця (військова частина);
- для виплати одноразової допомоги сім'ям загиблих під час проведення АТО – копія лікарського свідоцтва про смерть (видається сім'ї) та повідомлення військової частини про смерть військовослужбовця (надсилається військовою частиною у військовий комісаріат за місцем проживання сім'ї);
- для інших випадків – копія лікарського свідоцтва про смерть (видається сім'ї), копія постанови військово-лікарської комісії про встановлення причинного зв'язку загибелі (смерті), акт розслідування щодо обставин загибелі військовослужбовця (складається командиром військової частини або військовою службою правопорядку ЗСУ або правоохоронними органами);
- копія довідки органу реєстрації або відповідного житлово-експлуатаційного підприємства, організації чи органу місцевого самоврядування про склад сім'ї військовослужбовця, військовозобов'язаного чи резервіста (ЖЕК або КЕЧ);
- витяг із послужного списку особової справи про склад сім'ї військовослужбовця (видає військова частина);
- копія свідоцтва про шлюб – для виплати грошової допомоги дружині (чоловікові);
- копія свідоцтва про народження дитини – для виплати одноразової грошової допомоги дитині;
- копія свідоцтва про народження військовослужбовця – для виплати одноразової грошової допомоги батькам загиблого (померлого);
- копії сторінок паспортів повнолітніх членів сім'ї;
- копія ідентифікаційного номера кожного члена сім'ї.

У разі захворювання, поранення (контузії, травми або каліцтва) або встановлення інвалідності:

- заява про виплату одноразової грошової допомоги;
- копія довідки медико-соціальної експертної комісії про встановлення відсотка та причинного зв'язку втрати працездатності, або встановленої інвалідності (видається комісіями МСЕК Міністерства охорони здоров'я);
- копія довідки ВЛК, свідоцтва про хворобу (видається медичними установами, де проводилось лікування);
- копія довідки командира військової частини про причини та обставини поранення (контузії, травми або каліцтва) видається у військовій частині;
- витяг із наказу командира військової частини про виключення зі списків особового складу частини, а для військовослужбовців строкової військової служби — копія військового квитка (для звільнених із служби);
- копії сторінок паспорта отримувача одноразової допомоги з даними про прізвище, ім'я та по батькові і місце реєстрації;
- копія ідентифікаційного номера отримувача.

Примітка!

Всі копії завіряються у військовому комісаріаті (військовій частині), який приймає документи для виплати одноразової допомоги

VIII. Військово-лікарська експертиза: окремі аспекти

Важливо!

Порядок проходження військово-лікарської експертизи регламентований правилами Положення про військово-лікарську експертизу в Збройних Силах України, затвердженого Наказом Міністерства оборони України № 402 від 14.08.2008 р.

Військово-лікарська експертиза проводиться з метою:

- Визначення придатності за станом здоров'я до військової служби призовників, військовослужбовців та військовозобов'язаних;
- Встановлення причинного зв'язку захворювань, травм (поранень, контузій, каліцтв);
- Визначення необхідності і умов застосування медико-соціальної реабілітації та допомоги військовослужбовцям.

Військово-лікарська експертиза охоплює:

- медичний огляд;
- визначення ступеня придатності до військової служби, навчання у вищому військовому навчальному закладі, роботи за фахом;
- установлення причинного зв'язку захворювань, травм (поранень, контузій, каліцтв) військовослужбовців, військовозобов'язаних, резервістів.

Хто проводить військово-лікарську експертизу?

Військово-лікарську експертизу проводять:

військово-лікарські комісії (ВЛК) таких видів:

- штатні/позаштатні;
- постійно/тимчасово діючі

лікарсько-льотні комісії (ЛЛК)

Які документи приймають ВЛК та ЛЛК?

ВЛК та ЛЛК **приймають постанови**, які оформляються у формі:

- свідоцтва про хворобу;
- довідки військово-лікарської комісії
- протоколу засідання військово-лікарської комісії з визначення причинного зв'язку захворювань, поранень, контузій, травм, каліцтв у колишнього військовослужбовця.

Контакти

Назва інституції	Контактний телефон (гаряча лінія) та email
Кабінет Міністр України	Телефон "гарячої лінії": 0 800 507 309 email: publishinfo@kmu.gov.ua
Міністерство охорони здоров'я України	Телефон "гарячої лінії": 0-800-801-333 email: moz@moz.gov.ua
Міністерство оборони України	Телефон "гарячої лінії": (044) 244-07-55. email: xuedcg@ukr.net
Державна служба з питань ветеранів та учасників АТО	Телефон: (044) 281-08-50 (044) 281-08-48 email: kabmin_doc@dsiv.gov.ua
Уповноважений Верховної Ради України з прав людини	Телефон "гарячої лінії": 044-253-75-89 0800-50-17-20 email: hotline@ombudsman.gov.ua